

OM SOCIALPÆDAGOGERS
ARBEJDE MED UDVIKLINGS-
HÆMMEDE BORGERE

PROFESSIONELT NÆRVÆR

SOCIALPÆDAGOGERNE

NORDJYLLAND

KÆRE LÆSER

Socialpædagogerne Nordjylland vil præsentere vores fag med dette hæfte. Det er et fag, som vi er stolte af, og som indeholder netop den faglighed, der skal til for at løfte arbejdet med de udsatte grupper i vores samfund.

Efter kommunalreformen i 2007 er store dele af vores arbejdsområder overgået til kommunerne. Derfor vil vi gerne i dialog med de kommunale politikere og embedsmænd. Vi vil gerne bidrage til en større indsigt i, hvad den socialpædagogiske faglighed bygger på, og hvad det er, socialpædagoger kan.

Det socialpædagogiske arbejdsområde er meget bredt og komplekst, derfor har vi valgt, at dette hæfte udelukkende beskriver vores arbejde i forhold til voksne udviklingshæmmede. Det vil sige dem, serviceloven betegner som gruppen af "voksne med betydelig og varig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne."

Socialpædagoger arbejder med et utroligt spændende område. Det er et arbejdsområde, som vi brænder for, og vi håber, at vi her kan videregive noget af begejstringen til vores arbejdsgivere.

Med venlig hilsen

Peter H S Kristensen
Kredsformand
Socialpædagogerne Nordjylland.

KOLOFON:

Udgivet af: Socialpædagogerne Nordjylland, oktober 2009

Tekst og redigering: Kredsformand for Socialpædagogerne Nordjylland Peter H S Kristensen og journalist Malene Skov Jensen

Design: ReDesigned v. Heidi Jacobsen

Foto: Sonja Iskov

Oplag: 1000

Tryk: Datagraf

HELE MENNESKER OG GODE LIV

Når socialpædagoger arbejder med udviklingshæmmede mennesker, taler vi ofte om det gode liv og det hele menneske. Det må ikke forveksles med tomme floskler, for bag dem gemmer sig en teoretisk viden om det enkelte menneske, dets udvikling og samspil med andre, som den socialpædagogiske faglighed bygger på. Det er en teoretisk viden, som vi bruger systematisk, når vi arbejder med at skabe udvikling for den enkelte, og når vi medvirker til at skabe en meningsfuld hverdag for f.eks. udviklingshæmmede voksne.

Målet med socialpædagogisk arbejde kan kort beskrives med, at der gennem støtte, vejledning og samvær, forsøges at give borgeren redskaber til at kompensere for de områder, hvor udviklingshæmningen betyder, at den enkelte ikke selv kan opfylde forudsætningerne for det gode liv.

Derfor må socialpædagogen samtidig ofte agere som en form for talsmand for den udviklingshæmmede borger for at sikre rammer og vilkår, som giver mulighed for egenudvikling.

Socialpædagogen har fokus på, at den udviklingshæmmede borger skal have mulighed for:

Et værdigt liv

Individuel og kompetent faglig støtte

Adskillelse af bolig og social støtte

Tidssvarende boliger

Åbenhed og sammenlignelighed til andre borgeres livsvilkår

Ligebehandling

Kultur og fritidsaktiviteter

Sundhedsfaglig behandling efter behov

Arbejde og beskæftigelse

Uddannelse og efteruddannelse

I det socialpædagogiske arbejde er det helt grundlæggende, at vi hele tiden har kritiske dialoger om det, vi laver: Gør vi det, som vi tror, at vi gør? Er vores handlinger og holdninger rigtige i forhold til vores idealer, og hvad bør vi ændre? Den faglige samtale og kollegiale supervision er med andre ord en vigtig del af den socialpædagogiske praksis.

DET KAN LIGNE DAGLIGLIVET

Det kan somme tider være svært at få anerkendt værdien af det socialpædagogiske arbejde, da det på mange måder ligner det, som vi alle sammen gør i vores daglige, private liv. Men socialpædagogik er ikke bare at gøre det, man tilfældigvis synes om, eller som virker i vores private liv ud fra vores private erfaringer.

Den socialpædagogiske faglighed har ganske vist hverdagslivet som model. Men det kræver faglighed at skabe et velfungerende hverdagsliv for mennesker med særlige behov, der lever i særlige oftest institutionelle rammer.

I omsorg for udviklingshæmmede borgere er der opgaver, som ikke må forsømmes, men for os er det først og fremmest samspillet og ikke en konkret opgave, der afgør, hvad der sker i relationen mellem socialpædagogen og borgeren. Men det er meget individuelt, og vi tager altid hensyn til den enkelte.

A photograph of a man with a shaved head and a goatee, wearing a blue button-down shirt, smiling as he holds a tennis net. He is standing on a blue tennis court. The net is stretched across the frame. In the foreground, there is a large, white, stylized graphic element that resembles a leaf or a flame, partially obscuring the bottom right of the image. The background is a plain, light-colored wall.

“Anerkendelse af et andet menneske forudsætter, at man ser vedkommende som et unikt menneske frem for at fokusere på diagnosen, problemet eller fejlen.”

ANERKENDELSE AF

Når vi, socialpædagoger, taler om anerkendelse af ethvert menneske, finder det sted på tre forskellige planer:

Den retslige anerkendelse, som sikrer, at udviklingshæmmede borgere har samme lovmæssige rettigheder som andre. Dermed anerkendes man som et selvstændigt, handlende menneske med værdi.

Den følelsesmæssige anerkendelse, som handler om, at ethvert menneske har behov for at indgå i et følelsesmæssigt forhold til andre, hvor man anerkendes for den, man er.

Den sociale anerkendelse, hvor man ikke bare bliver fysisk inkluderet, men bliver anerkendt og set i sociale fællesskaber.¹

1. Kilde: Allerdts og Honneth

ETHVERT MENNESKE

Det er afgørende, at man bliver set og hørt som det menneske, man er, og ikke kun i kraft af det, man eventuelt præsterer. Anerkendelse af et andet menneske forudsætter, at man ser vedkommende som et unikt menneske frem for at fokusere på diagnosen, problemet eller fejlen. Anerkendelse forudsætter også, at adfærd ses som handlinger og ikke tilstande eller egenskaber. Alle mennesker er handlende væsener, hvis adfærd afspejler behov, forestillinger, ideer og følelser.

En forudsætning, for at den udviklingshæmmede borger kan opnå anerkendelse, er også, at vedkommende kan kommunikere med sine omgivelser, hvad enten det er verbalt eller non-verbalt. Kommunikation er et redskab til at formidle sindstilstande samt forklare ens adfærd, men også et nødvendigt redskab i etablering af egen identitet og sociale relationer.

Socialpædagoger skal derfor være i stand til at kommunikere med den udviklingshæmmede. Det kræver en grundig viden om kommunikation, men også et indgående kendskab til den enkelte borger for at mindske risiko for fejltolkning af det, som udtrykkes. Kommunikation med den udviklingshæmmede er en forudsætning for, at respekten for vedkommende kan udfolde sig, så man undgår unødige magtanvendelser af både psykisk og fysisk karakter.

I det socialpædagogiske arbejde tager vi udgangspunkt i den relation, som vi etablerer med den udviklingshæmmede borger, og her inddrager vi både vores egne og den udviklingshæmmede borgers personligheder. Derfor anerkender vi heller ikke begrebet 'professionel distance' i det socialpædagogiske arbejde. Vi mener i stedet, at et 'professionelt nærvær' er helt grundlæggende for vores arbejde.

Socialpædagogisk faglighed er et komplekst område, hvor mange faktorer har afgørende betydning for det konkrete arbejde, som man udfører. Socialpædagogen anlægger altid et helhedssyn i sit arbejde, hvor den udviklingshæmmede borger er i centrum med de ressourcer og udviklingsmuligheder, som personen besidder.

Et grundlæggende fokus er derfor at tage udgangspunkt i den relation socialpædagogen etablerer til borgeren med respekt for den person, som vedkommende er.

Det er vigtigt at respektere borgerens privatsfære, da det kan føre til frustrationer, hvis vi overskrider denne grænse. Det kræver, at vi har et indgående kendskab til den udviklingshæmmede borger.

Vores arbejde med borgeren udføres i et fælles felt, hvor vi mødes som ligeværdige personer. Socialpædagogen bruger sin professionelle viden og kunnen til at kvalificere samværet og til at støtte og guide borgeren efter behov.

Derudover er socialpædagogen bevidst om at definere sin egen privatsfære, som ikke vedrører arbejdet for at sikre, at borgeren ikke inddrages i denne. Det sikrer også, at arbejdet ikke styres eller forstyrres af personlige følelser, men af eksakt viden.

DEN UDVIKLINGSHÆMMEDE BORGER ER I CENTRUM

Socialpædagogen har ikke kun øje for sin egen professionelle relation med den udviklingshæmmede borger – vi har også fokus på borgerens øvrige levevilkår og de netværk, som betyder noget for et helt og godt liv.

Der er ingen, der kan leve uden relationer. Derfor er det vigtigt, at socialpædagogen i sit arbejde inddrager den udviklingshæmmede borgers netværk i form af familie, venner og andre. I de tilfælde, hvor de relationer er mangelfulde, er det vigtigt, at socialpædagogen arbejder med at skabe relationer mellem den udviklingshæmmede borger og andre, som ikke er af professionel karakter.

Socialpædagogen sikrer også kontakten mellem udviklingshæmmede borger og sagsbehandleren i kommunen, for området og andre, der har en indirekte betydning for, at den udviklingshæmmede borger får et godt liv.

den udviklings-
interesseorganisationer

Endelig er det vigtigt, at socialpædagoger forholder sig til udviklingen i samfundet og forhold, der får betydning for den udviklingshæmmede borger. Det kan være socialfaglige strømninger eller økonomiske forhold, som socialpædagogen har pligt til at ytre sig om, hvis borgeren ikke selv kan.

ET KOMPLEKST OMRÅDE

Vi kan ikke beskrive socialpædagogisk arbejde udtømmende i dette hæfte. Det er et meget komplekst område og for at kunne håndtere denne kompleksitet, er det nødvendigt med en høj grad af faglig bevidsthed. Samtidig er det centralt, at vi socialpædagoger hele tiden forholder os til vores egen praksis, at vi tør arbejde med os selv og hele tiden er parate til at flytte os. Vi skal kunne se os selv i øjnene og spørge: Synes jeg, at det er i orden, hvis andre mennesker gjorde, som jeg gør? Kunne jeg acceptere, at andre handlede på samme måde over for mig eller mine kære?

Alt dette er med til at sikre, at socialpædagogers arbejde med udviklingshæmmede borgere sker med respekt for den enkelte, at fokus er på den enkeltes udviklingsmuligheder, og at den enkelte får et godt liv, hvor de selv løfter mest muligt ved egen kraft.

Hvis du vil vide mere, kan du læse rapporten: *Pædagogers komplekse faglighed* på vores hjemmeside: www.sl.dk/nordjylland eller kontakt os på tlf. 72 48 61 00 eller nordjylland@sl.dk

Socialpædagogerne Nordjylland

Skansevej 90B

9400 Nørresundby

Tlf. 72 48 61 00

www.sl.dk/nordjylland